सर्ववासकः सर्वस्याच्छादकः ॥६२॥ अरूपस्य निष्कलस्य आद्यरूपस्य मायाविनः अतिरूपस्य नानाकार्याकारस्य आद्यरूपिणो हिरण्यगर्भस्य अनाद्यं कारणशून्यं अजस्य अंतं को वेदेन कोपीत्यर्थः तस्य नाशकाभावादंतो नास्तीत्यर्थः ॥६३॥ अयमेव प्रत्यगात्मेत्याह हृदीति अत्र हृदादिशब्दैः क्रमेणान्नमयप्राणमयमनोमयविज्ञानमयाः कोशा उच्यंते योगश्चिदचिद्ग्रंथिस्तदात्मा आनंदमयः स एव योगसंज्ञितो योगी युक्तः शुद्धस्त्वंपदार्थ इत्यर्थः ध्यानं योगः तत्परं शुद्धत्वंपदार्थावसानं महेश्वरः मायावी तत्पदार्थः भावेन सूक्ष्मया चेतोवृत्त्या ग्राह्यः किं दृश्यत्वेनेनेत्याह आत्मा प्रत्यग्रू

गौरः श्यामस्तथा कृष्णः पांडुरो धूमलोहितः ॥ विकृताक्षो विशालाक्षो दिग्वासाः सर्ववासकः ॥६२॥ अरूपस्याद्यरूपस्य अतिरूपाद्यरूपिणः ॥ अनाद्यंतमजस्यांतं वेत्स्यते कोस्य तत्त्वतः ॥६३॥ हृदि प्राणो मनो जीवो योगात्मा योगसंज्ञितः ॥ ध्यानं तत्परमात्मा च भावग्राह्यो महेश्वरः ॥६४॥ वादको गायनश्चैव सहस्रशतलोचनः ॥ एकवक्त्रो द्विवक्त्रश्च त्रिवक्त्रोनेकवक्त्रकः ॥६५॥ तद्भक्तस्तद्गतो नित्यं तन्निष्ठस्तत्परायणः ॥ भजपुत्र महादेवं ततः प्राप्स्यसि चेप्सितं ॥६६ जनन्यास्तद्वचः श्रुत्वा तदा प्रभृति शत्रुहन् ॥ मम भक्तिर्महादेवे नैष्ठिकी समपद्यत ॥६७॥ ततोहं तप आस्थाय तोषयामास शंकरं ॥ एकं वर्षसहस्रं तु वामांगुष्ठाग्रविष्ठितः ॥६८॥ एकं वर्षशतं चैव फलाहारस्ततोभवं ॥ द्वितीयं शीर्णपर्णाशी तृतीयं चांबुभोजनः ॥६९॥ शतानि सप्त चैवाहं वायुभक्षस्तदाभवं ॥ एकं वर्षसहस्रं तु दिव्यमाराधितो मया ॥७०॥ ततस्तुष्टो महादेवः सर्वलोकेश्वरः प्रभुः ॥ एकभक्त इति ज्ञात्वा जिज्ञासां कुरुते तदा ॥७१॥ शक्ररूपं सकृत्वा तु सर्वैर्देवगणैर्वृतः ॥ सहस्राक्षस्तदा भूत्वा वज्रपाणिर्महायशाः ॥७२॥ सुधावदातं रक्ताक्षं स्तब्धकर्णं मदोत्कटं ॥ आवेष्टितकरं घोरं चतुर्दंष्ट्रं महागजं ॥७३॥ समास्थितः स भगवान् दीप्यमानः स्वतेजसा ॥ आजगाम किरीटी तु हारकेयूरभूषितः ॥७४॥ पांडुरेणातपत्रेण ध्रियमाणेन मूर्धनि ॥ सेव्यमानोप्सरोभिश्च दिव्यगंधर्वनादितैः ॥७५॥ ततो मामाह देवेंद्रस्तुष्टुस्तेहं द्विजोत्तम ॥ वरं वृणीष्व मत्तस्त्वं यत्ते मनसि वर्त्तते ॥७६॥ शक्रस्य तु वचः श्रुत्वा नाहं प्रीतमनाऽभवं ॥ अब्रुवंश्च तदा हृष्टो देवराजमिदं वचः ॥७७॥ नाहं त्वत्तो वरं कांक्षे नान्यस्मादपि दैवतात् ॥ महादेवादृते सौम्य सत्यमेतद्ब्रवीमि ते ॥७८॥

पदइत्यर्थः एतेनायमात्मा ब्रह्मेति महावाक्यार्थो दर्शितः ॥६४॥ ब्रह्मदाशा ब्रह्मदासा इत्यादिश्रुतेरर्थमाह वादक इति वादकादिः सर्वोपि जीवो ब्रह्मैवेत्यर्थः एकवक्त्रः आनंदभुक् चेतोमुखः प्राज्ञस्तृतीयः पाद इत्यर्थः द्विवक्त्रः लिंगदेहो जीवश्चेति द्वे वक्त्रे सुखग्राहके यस्य स तैजसः त्रिवक्त्रः स्थूलदेहेन सार्द्धं पूर्वे द्वे चेति त्रीणि वक्त्राणि यस्य स विश्वः अनेकवक्त्रको विराट् सहस्रसहस्रं शतानि लक्षं अनंतमिति यावत् तावंति लोचनानि यस्य ॥६५॥६६॥६७॥६८॥६९॥७०॥ एकभक्तः मुख्यो भक्तः ॥७१॥७२॥७३॥७४॥७५॥७६॥ अभवं संधिरार्षः ॥७७॥७८॥

Digitized by Google